A Bét Jehuda Közösség és az *orti.hu* kiadványa

Omek

Toldot 5787
2026. november 12.

VI. évfolyam, 9. szám

Jichák tökéletes tisztasága – és házassága

Az ősatyák szülése és születése látszólag sok mindenben hasonlít: **Ábrahámnak és Sárának is sokáig nem lehetett gyereke, ahogyan Jicháknak és Rivkának sem. Vajon miért?**

Jákobnál már látszólag más volt a helyzet: Leától hamar születtek gyerekei. De Ráchelnek ugyanúgy várnia kellett. A Talmud magyarázata szerint ez nem büntetés volt, hanem épppen ellenkezőleg – elismerés:

„Mondta Rabbi Jichák: miért voltak az első felmenőink [ávoténu] meddők? Azért, mert a Szent, Áldott Ő vágyakozik[1] *az igazak imájára." (Jevámot 64a)*

Ha azonban közelebbről megvizsgáljuk, nem találunk minden meddő ősatyánál imát. Sőt: Sára például ezt kifejezetten hibaként rótta fel Ábrahámnak:

„Amikor imádkoztál a Szenthez, Áldott Ő [...], akkor csak saját magad miatt imádkoztál, és nem mindkettőnk miatt." (Mózes 1., 16:5, Rási, 15:2 alapján)

Később, a mostani hetiszakaszban, amikor Jichák történetéről olvasunk, feketén-fehéren áll leírva, hogy mindketten imádkoztak:

„És imádkozott Jichák az Örökkévalóhoz, a feleségével szemben,

1 Ugyanezt a tanulságot a Talmud máshol a világtörténelem első imájához kapcsolja: amikor az első ember imádkozott esőért *(ld. Chulin 60a, Mózes 1., 5:2, Rási)*.

IMPRESSZUM

Az *omek* szó jelentése: mélység. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Kiadó: Bét Jehuda Közösség
Székhely: 1074 Budapest, Rumbach Sebestyén u. 11-13.
Felelős kiadó-szerkesztő: Szántó-Várnagy Binjomin
Lapterv: Novák Tamás
Borítókép: Moussa Idrissi @ Pexels · **Terjesztés:** Vajda Róbert Mordecháj

Megjelenik 100 példányban.

ISSN 3058-051X (Nyomtatott)
ISSN 3058-0609 (Online)

Csatlakozz az Omek támogatói köréhez! Támogasd havonta a nyomtatást, és részesülj kedvezményekben. *További részletek:*

https://orti.hu/omek-tamogatok

mert meddő volt ő, és hallgatott az Örökkévaló rá, és terhes lett Rivká, az ő felesége […] ***És Jichák 60 éves volt, amikor szülte őket****.” (25:21-26)*

Rási ugyanitt, mintegy mellékesen azt is megemlíti, hogy ez egyedülálló volt a három ősatya történetében:

„Amikor látta, hogy nem lett terhes, megértette, hogy meddő, és imádkozott érte.

De szolgálónőt nem akart elvenni, mert ***szentté vált a Moriá hegyén, mint tiszta égőáldozat [olá temimá]****.” (Rási)*

Rási arra a kérdésre válaszol itt, hogy Jichák miért imádkozott – miért nem vett el szolgálónőt, ugyanúgy, ahogyan apja, Ábrahám tette?

A *Máhárál* ugyanezt a kérdést gondolja tovább: ha a fiát, Jákobot nézzük, nála sem imát találunk. Csak ő nem szolgálónőt, hanem második feleséget vett el: Ráchel mellé Leát.

Ugyanezt Jichák is megtehette volna, és az talán nem lett tilos számára azáltal, hogy *„tiszta égőáldozat”* lett?

Eszerint létezik olyan cselekedet, ami technikailag megengedett, bizonyos emberek számára azonban mégsem helyes.

Senkinek nem jut eszébe Ábrahámot hibáztatni, amiért – felesége kifejezett kérésére – szolgálónőt vett el, vagy Jákobot azért, amiért – apósának fondorlata nyomán[2] – két felesége volt.

A Gondviselés azonban úgy látta, hogy Jichákot más mércével méri. Ugyanebből kifolyólag azt sem engedte neki, hogy elhagyja Izrael földjét *(ld. 26:2, Rási)*.

Továbbá: az ő házassága nemcsak tökéletesen tiszta és minden szempontból sértetlen volt, hanem maga a létrejöttét is természetfeletti események kísérték.

Erről szólt az előző hetiszakasz legnagyobb része: Eliezer, Ábrahám szolgája csodálatos gyorsasággal találta meg a tökéletes feleséget, amiért Jichóknak gyakorlatilag semmit sem kellett tennie.

Mindebből az a tanulság a saját életünkre vonatkoztatva, hogy **ha valamilyen területen az Örökkévaló különleges áldásban részesít minket, akkor azt helyes észrevennünk, és nekünk is jobban odafigyelnünk ennek a területnek a szentségére, sérthetetlenségére.**

HALACHA

Egy vagy több tanítótól érdemes tanulni?

„És felnőttek az ifjak, és lett Észáv vadat ismerő ember, a mező embere, és Jákob egyszerű ember, sátrakban lakozó.” (Mózes 1., 25:27)

Mit jelent az, hogy Jákob sátrakban lakozott? Hogyan lakhatott több sátorban? Erre válaszol *Rási*:

„Sém sátrában és Éver sátrában.”

A rabbinikus hagyomány szerint Sém és Éver egyaránt „jesivát”, azaz Tórát tanító, magyarázó intézményt tartott fent. Igaz ugyan, hogy a Tóraadás még nem történt meg, de a Tóra jelentése tágabb értelemben: isteni bölcsesség.

Időről időre voltak jámbor emberek, akiknek a Teremtő felfedett egy-egy részletet az Ő bölcsességéből. Ennek a hagyománynak a gyűjtésére és továbbadására alapíthatta Sém és Éver ezeket a tanházakat *(ld. Példabeszédek 8:22-29, Mózes 1., 26:5)*.

A kérdés csak az, hogy vajon jó-e az az ember tanulásának, ha két különböző rabbitól, két különböző tanházban tanul, úgy, aho-

2 Igaz, később elválhatott volna Leától, de ezt – úgy tűnik – mégsem érezte volna etikusnak.

gyan azt Jákob tette?

Ráv Chiszdá azt mondta a tanítványainak:

„Akarok tanítani nektek egy dolgot, de félek tőle, hogy el fogtok hagyni, ha meghalljátok! Azt mondja Rabbi Jánáj: ***mindenki, aki egy tanítótól tanul Tórát, nem látja az áldásnak a jelét soha****. Ott is hagyták, és elmentek Rábához tanulni." (Ávodá Zárá 19a)*

Rábá azonban megvédte kollégáját:

„Ez a tanítás csak a logikára vonatkozik. De a hagyományt jobb egy rabbitól tanulni, nehogy összekavarodjon a tanulása."

Rási magyarázata szerint a logika a *ravaszság [chárifut]*, és a „szív élesítése", vagyis a Tóra szövegében megtalálható apró finomságok, különbségek felé forduló figyelem.

Ezek pallérozzák az ember elméjét, és jó az, ha többféle ember többféle gondolkodását megismeri. Mindez azonban csak azután, hogy az alapszövegeket (a „hagyományt") már jól ismeri az ember.

Hogyan értelmezheti mindezt a mai kor embere?

Hiszen a régi időkben a szóbeli Tóra valóban szóbeli volt, nem volt leírva. Nagy fontossága volt annak, hogy olyantól tanulja az ember a szövegeket, aki pontosan, sok szövegre emlékszik.

A mi szövegváltozataink mindenki számára elérhetőek, évszázadokon át korrigálták a legnagyobb Tóratudósok.

Így számunkra a feladat az, hogy amikor tanulunk valamiről, akkor igyekezzünk az eredeti forrást tanulmányozni, akár az online, ingyenesen elérhető forrásokból, akár fordításokból, de hosszútávon mindenképpen az önálló, héber szövegértésre törekedve.

A logika, az élesítés ügyében pedig meg kell tanulni „ráhangolódni" a tanító logikájára. Legalább annyi ideig érdemes egy tanítónál maradni, mígnem képessé válunk arra, hogy kövessük a gondolatmenetét, felismerjük a tipikus kérdéseit, eszmefuttatásának különös ismertetőjegyeit.

Több ilyen logika megismerése gazdagítani fogja saját szellemi eszköztárunkat és segíteni fog abban, hogy a Tórát saját, egyedülálló módon értelmezzük, ahogyan *Rává* tanította:

„Kezdetben a Szent, Áldott Ő nevéről neveztetik, és végül az ember saját nevéről, ahogyan írva van: 'az Örökkévaló Tórájára vágyik, és a Tórájában fáradozik nappal és éjjel'." (Ávodá Zárá 19a, Zsoltárok 1:2 alapján)

HETISZAKASZ

Miért hangsúlyozta Izsák, hogy nem ismeri halála napját?

Karcsai Dávid

Így szólt: „Íme, megöregedtem, nem tudom halálom napját." (Mózes 1., 27:2)

Izsák ősatyánk külön ügyelt arra, hogy tudassa velünk, nem ismeri halála napját. Vajon miért is feltételeznénk, hogy tudnia kellene ezt? Hiszen a Talmud azt tanítja, hogy az ember halálának időpontja egyike annak a hét dolognak, amelyek rejtve vannak az emberek elől *(Peszáchim 54b)*.

Azt persze elmondhatta, hogy megöregedett, de mi értelme volt a második kijelentésének, hogy nem ismeri halála napját?

A *Midrás (Jalkut Simoni, Vájchi 157)* elbeszéli, hogy mind Izsák, mind Jákob megpróbálta feltárni gyermekei előtt az „idők végét" (a végső megváltás idejét). Izsák akkor kísérelte

meg ezt, amikor magához hívatta Ézsaut, ám az Örökkévaló elrejtette előle ezt az információt, így nem tudta megtenni.

Tudjuk, hogy annak a pontos napnak a kiszámítása, amikor Dávid király dinasztiája újra hatalomra kerül, szintén egyike annak a hét dolognak, amelyek rejtve vannak az ember elől.

Izsák mégis ismerte ezt.

Márpedig, ha Izsák tudta a Messiás eljövetelének pontos időpontját – dacára annak, hogy ez a titok általában rejtve van az emberek elől –, akkor lehetséges, hogy saját halálának időpontját is ismerte, bár ez is olyasmi, amit az emberek általában nem tudnak.

Izsák ezért külön hangsúlyozta: bár a Messiás eljövetelének időpontját ismerte, a másik rejtett információ – vagyis hogy mikor következik be a halála – nem volt előtte ismert.

Fordította: *Karcsai Dávid rabbi*, Rabbi Nachman Seltzer *Zera Simson 2* c. könyvéből.

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este**: 15:11 és 15:52 között.
Szombat kimenetele: 16:58.

A péntek esti kiduson vendégünk *Salusinszky András*, a BZSH Külkereskedelmi Technikum igazgatója.

Köszönjük a beszélgetést *Heisler András*nak, a Csányi5 (Erzsébetvárosi Zsidó Örökségért Alapítvány) elnökének, a Mazsihisz volt elnökének!

Imaidők:	**Bét Jehuda**	**Nagy Fuvaros utca**
Péntek este szombatfogadás, majd kidus	18:00	16:00
Szombat reggel ima, Tóraolvasás, majd kidus	10:00	8:00
Szombat délután ima, sálesüdesz, esti ima, hávdálá		15:45

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb *szombat reggel* 9:07-ig.

Hétköznapi imák a Nagy Fuvaros utcában: reggel 7:00-kor, délutáni-esti ima (*minche-mááriv*) 16:00-tól. **Hétköznap délutáni tanulás** hétfőtől csütörtökig 16:45-kor, a Nagy Fuvaros utcai zsinagógában, valamint online: https://t.me/betjehuda.

Sábát sálom! Gut sábesz!

Az Omek magazin VI. évfolyam 9. számát
Daniel Hirsch adományozta nagymamája

Deutsch Kornélia Eszter

áldott emlékére,
akinek november 11-én van a 24. jorcájtja.

Legyen a tanulásunk, inspirációnk a lelke felemelkedésére!